

POSTANOWIENIE

Dnia 24 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)

SSN Marian Kocon

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa U.C. i A.S.
przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie [...]
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 24 czerwca 2020 r.,
zażalenia powodów
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 17 września 2019 r., sygn. akt I ACa [...], I WSC [...]

**oddala zażalenie i zasądza od powodów na rzecz Skarbu
Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej
kwoty po 7500 (siedem tysięcy pięćset) zł tytułem kosztów
postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Powodowie U.C. i A.S. zaskarżyli zażaleniem postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 17 września 2019 r., którym odrzucona została ich skarga kasacyjna od wyroku tego Sądu z dnia 12 grudnia 2018 r. Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że przyczyną odrzucenia skargi było nieuiszczenie przez skarżących należnej od niej opłaty w kwocie po 100 000 zł. Powodowie złożyli wprawdzie w skardze kasacyjnej wnioski o zwolnienie ich od obowiązku uiszczenia tej opłaty,

jednak Sąd Apelacyjny oddalił go postanowieniem z dnia 16 lipca 2019 r., wskazując jako zasadniczą przyczynę fakt uzyskania przez powodów dodatkowych środków w wyniku częściowego uwzględnienia ich powództwa w niniejszej sprawie. W wyroku, który uprawomocnił się w dniu 12 grudnia 2018 r., zasądzono na rzecz powodów od Skarbu Państwa kwoty po 223 105 zł. Otrzymanie tej sumy przyznał powód, Sąd Apelacyjny uznał zaś, że najpewniej świadczenia zostały spełnione na rzecz obojga powodów i także powódka - przy zachowaniu staranności - mogła już uzyskać należne jej odszkodowanie. Wysokość świadczenia zmieniła sytuację majątkową skarżących tak dalece, że nawet fakt, iż powodowie zobowiązani są do opłacenia skargi kasacyjnej maksymalną opłatą stosunkową nie uzasadnia stanowiska, że jej poniesienie odbyłoby się kosztem niezaspokojenia koniecznych potrzeb powodów lub ich rodziny lub spowodowało niemożność ich zaspokojenia.

Sąd Apelacyjny z powołaniem się na art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 755) wskazał na ciążący na powodach - w wypadku kiedy pismo podlegające opłacie zostało wniesione m. in. przez adwokata - obowiązek uiszczenia opłaty bez odrębnego wezwania ze strony sądu, w ciągu tygodnia od dnia doręczenia postanowienia o oddaleniu wniosku o zwolnienie od tej opłaty. Stwierdził, że powodowie tego obowiązku nie wykonali, co uzasadniało odrzucenie ich skargi kasacyjnej na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

W zażaleniu skarżący domagali się uchylenia zaskarżonego postanowienia, wskazując na wadliwość wcześniejszego, niezaskarżalnego postanowienia odmawiającego im zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej, o przeprowadzenie kontroli prawidłowości którego wniesli na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c.

W odpowiedzi na zażalenie pozwany wniósł o jego oddalenie w całości i zasądzenie od powodów kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sposób rozstrzygnięcia zażalenia w rozpatrywanej sprawie zależy od wyniku oceny prawidłowości rozstrzygnięcia o odmowie zwolnienia powodów od opłaty od skargi kasacyjnej. Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia,

odrzucającego skargę kasacyjną powodów, szczegółowo wyjaśnił motywy, które skłoniły go do nieuwzględnienia wniosku o zwolnienie ich z obowiązku opłacenia skargi. Szczegółowo przedstawił położenie materialne i sytuację życiową powodów, przyznał też, że do czasu uprawomocnienia się wyroku zasądzającego na ich rzecz świadczenia odszkodowawcze (12 grudnia 2018 r.) powodowie nie byłiby w stanie ze swoich dochodów uiścić tak wysokiej opłaty w całości. Jednak przekazana im kwota ponad 220 000 zł odszkodowania od Skarbu Państwa radykalnie zmieniła tę sytuację. Wprawdzie pozwana nie wpisała jej do swojego oświadczenia, dołączonego do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, jednak - zdaniem Sądu - skoro świadczenie od pozwanego otrzymał powód, to i powódka miała takie same możliwości.

Do zażalenia powód dołączył kolejne oświadczenie, w którym wyjaśnił, że część otrzymanej kwoty (100 000 zł) zużył już na remont mieszkania, a pozostałe 100 000 zł chce przeznaczyć dla dzieci i wnuków, jednak te cele nie mają pierwszeństwa przed obowiązkiem zapłaty kosztów sądowych. Jak wynika z art. 102 § 1 u.k.s.c. zwolnienie osoby fizycznej od tych kosztów wymaga wykazania w złożonym oświadczeniu, że nie jest ona w stanie ponieść tych kosztów bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny, lub że ich poniesienie narazi ją na taki uszczerbek. Zamiar przekazania części uzyskanego świadczenia dzieciom i wnukom nie stanowi jednak argumentu wskazującego na wystąpienie którejkolwiek z wymienionych przez ustawodawcę przesłanek. Wskazuje natomiast, że sam skarżący uznaje, iż może obecnie i w przyszłości utrzymywać się bez kwoty 100 000 zł, skoro chce ją rozdysponować na rzecz najbliższych.

Powódka nadal nie wyjaśniła w oświadczeniu, mimo treści uzasadnienia zaskarżonego postanowienia i kierunku zarzutów zażalenia, jakie są losy zasądzonych na jej rzecz odszkodowania. Nie zarzuciła też błędów w ustaleniu Sądu Apelacyjnego, że przyznana jej kwotę otrzymała a co najmniej mogła otrzymać, gdyby dołożyła staranności.

Skarb Państwa w odpowiedzi na zażalenie oświadczył, że dokonał wypłaty zasądzonej kwoty na rzecz obojga powodów niezwłocznie po uprawomocnieniu się

wyroku. Całkowitą wysokość świadczenia określił na kwotę 242 402,05 zł dla każdego z powodów, ponieważ wypłacone zostały także odsetki.

Nie udzielając wyjaśnień - z których wynikałoby, że powódka nie otrzymała zasądzonego świadczenia z niezależnych od niej przyczyn albo też, że mimo jego otrzymania musiała wykorzystać je na cele związane z koniecznym bieżącym utrzymaniem lub mieszczącymi się w tym pojęciu wydatkami w przewidywalnej przyszłości - powódka nie wykazała, że zachodziły podstawy do przyznania jej zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej choćby w części.

Bezsporne jest, że skarga kasacyjna nie została opłacona przez żadne z powodów, wobec czego jej odrzucenie na podstawie prawnej wskazanej przez Sąd Apelacyjny było uzasadnione.

Z przytoczonych względów zażalenie powodów podlegało oddaleniu na podstawie art. 394¹ § 2 i 3 w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego wynika z treści art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398²¹, art. 391 § 1 i art. 98 § 1 i 3 oraz art. 99 k.p.c., a wysokość zasądzonej kwoty z postanowień § 2 pkt 8 w zw. z § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).